

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tán sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

Cußc chißn bßt đßu ngày 17.02.1979 khi chßng 100.000 quân Gißi phóng Nhân dân, có xe tăng và pháo binh hß trß, vßt qua đßng biên gißi 1300 cây sß.

'Đßy bài hßc'

Cußc chißn Vißt - Trung (tháng Hai - Ba 1979) đánh đßu đß mß hßi nhßt trong lßch sß quan hß hißn đßi hai nßc.

Giao tranh ngßn ngßi nhßng đßm máu kéo tßi ngày 5.3.1979 khi Bßc Kinh loan báo rút quân. Phßi tßi ngày 16.3 thì vißc trißt thoßi mßi hoàn tßt. Nhßng cho tßi mßi cußi thßp nißn 1980, Trung Qußc tißp tßc gây áp lßc lên Vißt Nam tßi biên gißi, và đßa đßy chßngßi Vißt bài hßc thß hai.

Tháng Bßy 1978, khi Trung Qußc lßn đßu nói rß ý đßnh đßy "Vißt Nam mßt bài hßc", đó là đßphßn ßng lßi sß đßi xß cßa chính phß Vißt Nam vßi ngßi Hoa.

Bßc Kinh cáo bußc Hà Nßi ngßi cß đßi Hoa kißu, xóa bß thßa thußn năm 1955 theo đó không bßt Hoa kißu phßi trß thành công dân Vißt Nam. Đßn ngày 11.7.1978, Trung Qußc đóng cßa biên gißi Vißt - Trung đß kißm soát dòng tß nßn vào Trung Qußc.

Nhßng lý do thßc sß cßa chißn tranh lßi liên quan mßi quan hß tay ba thay đßi gißa Vißt Nam, Trung Qußc và Liên Xô, và sß xâm lßn Campuchia là đßnh sß chßt.

Ngày 5.7.1979, trong vòng đàm phán giữa Bắc Kinh và Hà Nội, Trung Quốc bỏ qua vấn đề Hoa kiều và biên giới, mà đòi cuộc thương lượng phải có "tiếp cận thực tế" về vấn đề then chốt - chủ quyền lãnh thổ bá quyền".

Trung Quốc nói với Việt Nam xâm lược Campuchia là một phần kế hoạch thành lập Liên bang Đông Dương, đi theo "mô hình bá chủ thế giới" của Liên Xô. Ngay từ tháng Chín 1975, Trung Quốc đã ép Lê Duẩn từ bỏ quan hệ gần gũi với Liên Xô bằng việc ký tuyên bố chung chung về bá quyền - nhưng Lê Duẩn từ chối.

Mở xa, dành chiến Liên Xô

Chúng ta biết Bắc Kinh bắt đầu chuân bị cho một cuộc chiến Việt - Trung ngay từ tháng Tám 1978.

Ngày 3.11.1978, Hà Nội và Moscow ký hiệp ước hữu nghị Việt - Xô. Câu hỏi lớn cần đặt là vì sao Việt Nam chủ ký nó vào lúc này cho dù đã có quan hệ gần gũi với Moscow từ giữa thập niên 1960?

Cuộc chiến 1979 là điểm điếm của những căng thẳng và khác biệt đã bắt đầu mề nén vì cuộc chiến Việt Nam

Câu trả lời đầy đủ đòi hỏi ta phải nhìn lại những cố gắng bình thường hóa quan hệ với Mỹ của Việt Nam sau tháng Tám 1975, và đặt nó trong quan hệ Việt - Trung trong giai đoạn này.

Còn câu trả lời ngắn gọn thì là đến tháng Mười 1978, rõ ràng sẽ không sớm có sự bình thường hóa quan hệ Mỹ - Việt. Washington đã chọn Trung Quốc thay vì Việt Nam. Việt Nam chủ còn lá bài Liên Xô để chơi lại cái mà họ xem là một đe dọa tiềm tàng Bắc.

Ngay cả ASEAN, từ chối hợp tác chặt chẽ với Bắc Kinh trong suốt thập niên 1980 để buộc Việt Nam rút khỏi Campuchia, cũng thường xuyên thúc đẩy những người xem xét quan ngại an ninh của Việt Nam, và rằng từ chối này không muốn đưa Việt Nam tay Liên Xô sang làm vệ tinh Trung Quốc.

Đây là quan điểm đầu tiên năm, và sau đó là sáu, nước ASEAN chia sẻ. Không nước nào vui vẻ với sự trở lại của Việt Nam cộng sản Trung Quốc. Nhà lãnh đạo của Singapore tại Liên Hiệp Quốc, Tommy Koh nói tại Liên Hiệp Quốc: "Là ra Trung Quốc không nên tự mình quy định luật lệ..."

Tiến trình bình thường hóa

Biên giới hai nước hiện nay là địa điểm giao thương nhộn nhịp

Sự sụp đổ của Liên Xô và Chiến tranh Lạnh chấm dứt năm 1989-90 thúc đẩy Việt Nam và Trung Quốc xét lại quan hệ. Campuchia là trở ngại chính.

Ngày 10 tháng Hai 1985, Lê Duẩn đã bày tỏ niềm tin rằng tình hữu nghị Việt - Trung sẽ phải được phục hồi. Sau đó, có tin nói Lê Đức Thọ thăm Paris, ngoài là để đàm phán ngừng Chiến tranh Campuchia, nhưng cũng để bí mật gặp phía Trung Quốc.

Cuộc họp Việt - Trung lần đầu sau chín năm, được tổ chức trở lại, diễn ra tháng Giêng 1989. Vòng hai được tổ chức từ 8-10 tháng Năm 1989.

Nhäng sä khôi phục quan hệ còn phải chờ việc giải quyết mâu thuẫn Xô - Trung. Và điều này diễn ra trong tháng Năm 1989, khi Gorbachev lần đầu thăm Trung Quốc, gần ba năm sau diễn văn công bố của ông tại Vladivostok, trong đó ông bày tỏ ý định cải thiện quan hệ với Trung Quốc, niềm tin rằng tổng thống lại Campuchia phải do người Campuchia quyết định và cũng kêu gọi Việt - Trung bình thường hóa.

Không lâu sau hội nghị Xô - Trung, một cuộc họp bí mật diễn ra tại Thành Đô tháng Chín 1990.

Tháng Tám 1991, Lê Đức Anh, khi đó là Bộ trưởng Ngoại Quốc phòng, có chuyến thăm không loan báo tại Trung Quốc. Lúc này, thành phố lãnh đạo Việt Nam giữ vai trò chủ chốt tại Chi nhánh tranh luận, như Lê Duẩn, Trưởng Chinh, Lê Đức Thọ, đã qua đời.

Chúng ta vẫn không biết những gì diễn ra trong các cuộc họp bí mật và không quá bí mật đó, nhưng rõ ràng trong giai đoạn này, đặc biệt là nửa cuối thập niên 1980, Việt Nam không đơn thuần đóng vai trò trung gian, vì bản thân họ, kinh tế suy sụp và dân số bị bỏ rơi của Liên Xô, nhanh chóng tan rã vào tháng 12.1991.

Tin Trung Quốc và Việt Nam về bình thường quan hệ được chính thức loan báo tháng Chín 1991, khi Ngoại trưởng Nguyễn Mạnh Cầm thăm Bắc Kinh.

Gần mà xa

Kể từ 1991, quan hệ Việt - Trung rõ ràng đã tăng tiến rõ rệt. Nhưng không có nghĩa là chỉ có màu hồng. Vẫn còn tranh cãi nhät, chủ quyền tại Hoàng Sa và Trường Sa, sẽ không thể giải quyết trong thời gian dài, nhưng tại nay, lãnh đạo hai nước đã bày tỏ ý chí chính trị không để vấn đề vượt quá kiểm soát.

Có hai quan điểm về quan hệ Việt - Trung. Một trường phái nói rằng quan hệ này chủ yếu được định hình bằng những ký ức lịch sử. Theo đó, cuộc chiến năm 1979 có thể xem là kết quả và câu hỏi không phải là liệu nó có xảy ra lần nữa hay không, mà là khi nào?

Trường phái khác cho rằng mối quan hệ được định hình bởi những thế lực bên ngoài hoặc những tính toán địa chính trị. Theo quan điểm của tôi, cuộc chiến 1979 là định mệnh của

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tán sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

nhßng căng thßng và khác bißt đã bßt mß đề nßn vì cußc chißn Vißt Nam, khi thß gißi vßn còn đßc hình dung nhß hai khßi ý thßc hß.

Khi chißn tranh Vißt Nam chßm dßt và xußt hißn mßu hình mßi trong quan hß Trung Qußc, Lißn Xô và Mß, nhßng khác bißt tßm gßc trßc đây gißi lßi xußt hißn.

Hình thù đßa chßnh trß mßi, cßng thêm thành kißn ngàn đßi, đã làm bùng phát nhßng nghi kß gißa Vißt Nam và Trung Qußc. Cußc chißn 1979 là ví dß kinh đßn khi nhßng cái nhìn, hình thành tß kinh nghißm quá khß, có thß tßo ra hißu nhßm và rßi làm nhßng dß báo tß bißn thành sß thßt.

Ngay cß khi mßt sß đßi u vßn gißng nguyên, thì hß thßng qußc tß đã thay đßi đáng kß tß năm 1979 và còn tißp tßc chuyßn đßng. Quan hß Vißt - Trung, gißng nhß mßi mßi quan hß, vßn còn là "công trßnh dang dß".

Vß tác giß: Tán sĩ Ang Cheng Guan hißn làm vißc ß Vißn Gißo dßc Qußc gia Singapore sau thßi gian làm ngß i đßng đßu Vißn Nghißn cßu Chißn lß c và Qußc phòng cßa Đßi hßc Công nghß Nanyang (NTU). Ông là tác giß cßa nhßu sách vß cußc chißn Vißt Nam, trong đó có Vietnamese Communist Relations with China and the Second Indo-China Conflict, 1956-1962 (1997), và Ending the Vietnam War: The Vietnamese Communists' Perspective (2004).

Bài vißt rißng cho BBCVietnamese.com tß Singapore